

מסורת הש"ס

אָ (לעיל ו, 3) בײַ אַמאָ ועבד מֵאוֹת אָבִי כִּי וְכִי־אֶתְּמוֹס׃ א) [עֲרֵכֶן 3:]; עֲרֵכֶן 3: [מוֹסֵף] דַּמְּגִינָה פִּי־אֵה׃ ה) [נָבִי צִלִּית לֹא נָקַט לִשְׁנֹא לְנוֹקֵחַ דַּמְּסַתְמָא יֵשׁ לוֹ טֵלֵת וְנָבִי לִנְבִּי נָמִי יוֹכַל לֵאמֹר בְּלוֹטוּ שָׁל אֲבִיו מוֹסִי עֲרֵכֶן 3: דִּי־הַיּוֹדֵעַ, ו) [מוֹסֵף׃ שֵׁס׃ וּמוֹסֵף׃ טַהֲוֹת פִּי־הַיִּהִי, ו) [דָּךְ מַה׃, ח) בִּסְ׃אֵה׃, בִּסְפִי, ט) [צִלִּי וּמַשְׁיֹדֵעַ,

תורה אור השלם

1. תורה צדק לנו משה מורשה קהלת יעקב:

דברים לג ד

גליון הש"ס

תוב' ד"ח אבר אבי וב' אינן צריכות כוונה. עיין לעיל דף נט ע"א תוס' ד"ה עובד:

מוסף רש"י

ומחזירתו למים בשבת. שזו שורין האורה בשבת כדי שלא ייבשו [עניני דהא]. הדרך עלך לולב הנוול

רבינו חננאל

לא שנו שפטור אלא שלא יצא בו מקדש, שנמצא מוציאו עשוי לצאת בו, ולפיכך פטור. אבל יצא בו חייב חטאת. ואוקמה אביי, כשהפך הולוב בשמאל ואחריו בימין. ורמא אוקמה בשוהניאו וכלל, דכי האי גונא לא נפק ביה בהגבהתו, כי דרך ביוון הוא. והא דאמר רבא בשמטתא דמקמי הא, דאי נקטיה בסדרא נפיק ביה ידי חובתו, ולקוחה על ידי דבר אחר שמה לקחת. הני מילי כגון סודר דהוא דרך כבוד אבל לקוחה בכלי דהוא דרך ביון לא. אמר רב הונא אומר היה ר' יוסי, עולת העוף שנמצאת בין אנפייס, פי' שנמצאת מלוקה בין אנפייס, וכסבור חטאת העוף היא, ואכלה פטור. פשיטא, מהו דתימא גבי לולב טעה בדבר מצוה ומכל מקום עשה מצוה, אבל (ה)עולת העוף דלא עשה מצוה, כי אכילת העולה אינה מצוה, ליחייב, קמיל דפטור. ואותיבנא על רב הונא, ר' יוסי אומר השוחט תמיד שאינו מבוקר כהלכתו בשבת חייב חטאת בו, הנה ר' יוסי טעה בדבר מצוה מחייב. ומשני בר מההיא דהא אוקמה כגון שהביאו מלשכת הטלחין שאין מבוקרין, לפיכך חייב. בתנ"י מקבלת אשה מיד (בהר) [בתה] ומיד בעלה לולב, ומחזרתו למים בשבת. כלומר אפי' אשה שאינה בת נטילת לולב,

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

לא שנו. דפטור אלא שלא יאל ידי חוצת נטילה קודם שהוציאו דהשתא טרוד במזוזה וטעה בדבר מזוזה אבל יאל בו קודם שהוציאו מו לא טעה בדבר מזוזה הוא ולא טרוד מהשתא במזוזה לעשותה:

ה"ג **הא מדאגבהיה נפיק ביה אמר אביי כשהפכו**. הכי קשיא ליה ה"ד

לא שנו אלא שלא יצא בו אבל יצא בו חייב הא מדאגבהיה נפק ביה אמר אביי כשהפכו רבא אמר אפילו תימא שלא הפכו הב"ע כגון שהוציאו בכלי והא רבא הוא דאמר לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה דהני מילי דרך כבוד אבל דרך ביוין לא אמר רב הונא אומר היה רבי יוסי עולת העוף שנמצאת בין אנפייס וכסבור חטאת העוף היא ואכלה פטור מאי קא משמע לן דטעה בדבר מצוה פטור היינו הך מהו דתימא התם הוא דטעה בדבר מצוה פטור היינו דעבד מצוה אבל הכא דטעה בדבר מצוה ולא עבד מצוה אימא לא קא משמע לן מיתבי רבי יוסי אומר השוחט את התמיד שאינו מבוקר כהלכתו בשבת חייב חטאת וצריך תמיד אחר אמר ליה בר מינה דההיא דהא אתמר עלה אמר רב שמואל בר חתאי אמר רב המנונא סבא אמר רב יצחק בר אשיאן אמר רב הונא אמר רב כגון שהביאו מלשכה שאינן מבוקרין: **בתנ"י** המקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה ומחזירתו למים בשבת רבי יהודה אומר יבשבת מחזירין ביום טוב מוסיפין ובמועד מחליפין מיקטן היודע לנענע חייב בלולב: **גמ'** פשיטא מהו דתימא הואיל ואשה לאו בת חיובא היא אימא לא תקבל קא משמע לן: קטן היודע לנענע: ת"ר מיקטן היודע לנענע חייב בלולב להחטמף חייב בציצית שלשמור תפילין אביו ללוקח לו תפילין יודע לדבר אביו לומדו תורה וק"ש תורה מאי היא יא"ר המנונא יתורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב ק"ש מאי היא פסוק ראשון להיודע לשמור גופו אוכלין על גופו טהרות לשמור את ידיו אוכלין על ידיו טהרות היודע לישאל ברשות היחיד ספיקו טמא ברשות הרבים ספיקו טהור היודע לפרום כפיו חולקין לו תרומה בבית הגרנות היודע

רבי יוסי אומר השוחט את התמיד שאינו מבוקר כהלכתו מן המומין בשבת חייב חטאם. משום שחטיט בשבת שאינה של מזוזה ואינה דוחה אלמא טעה בדבר מזוזה ולא עשה מזוזה חייב שהרי טרוד זה במזוזה שהיה רוצה לשחוט תמיד של שבת וכסבור שהוא מבוקר: להשגיח לא גרסינן: מלשכה שאינן מבוקרין. דאין זה טועה בדבר מזוזה שזבלטאם על גופו ואלא שייכא הכא שקרוב למזיד הוא ולא דק בלשכות להבחין מאיזו יציא:

בתנ"י מקבלת אשה מיד בנה ובעלה. את לולביהן ולא אמרינן קמטלטלא מיד ללא חזי: מחזירין למים. שלא יכמוש: **בשבת** מחזירין. שהרי מכלאן נטלוס היום אבל לא מוסיפין מים כ"ש שאין מחליפין המים לשפוך את אלו ולתת אחרים זננן מהני דטרטת לתקוני מנא: **במועד מחליפין**. בחולו של מועד מלשכה להחליף: **גמ'** אימא לא. דלגבה איכא איסור טלטול: **קא משמע לן**. כיון דראוי לנטילת אנשים תורת כלי עליו ומותר בטלטול לכל: חייב בלולב. לחנכו מדצריהם: **לשמור תפילין**. שלא יכנוס בהן לבית הכסא: **היודע לשמור גופו**. מטומאת מגע ומשא והאל: **אוכלין על גופו טהרום**. אם נגע גופו בטהרות אין חוששין להם. אבל לא על ידיו אם נגע בידיו בטהרות חוששין להם שיש יודע לשמור גופו ואין יודע לשמור ידיו מתורת סתם ידים שגזרו עליהם להיות שניות אלא אם כן יודע לשומרם אבל היודע לשמור את ידיו משנטלם אינו נוגע בשום דבר ספק או כספקא) המטמא את הידים ואם לא נזהר וצא ליגע בטהרות נוטל ידיו: **אוכלין על ידיו טהרום**. שנגעו ידיו בזה: **והיודע לישאל**. שאם שואלין אותו נגעת בטומאה זו יודע להשיב הן או לאו או איני יודע: **בשרות הרבים ספיקו טהור**. אם שאלוהו ואמר איני יודע: **בשרות היחיד ספיקו טמא**. הכי גמירי לה הלכתא מוקטא דלאמרינן צמכת סוטה (דף כח). ומכלאן אתה דן לשכר בו: **היודע לפרום כפיו**. כשהוא כהן: **חולקין לו תרומה בציט הגרנות**. ומקמי הכי אין חולקין לו בגזרן אבל משגרין לו לצימו אם יודע לשומרה בטהרה דהכי תניא בגמרא דנושאין על האנוסה בציצות להם תרומה בציט הגרנות חרש שוטה וקטן כו' וכולן משגרין להם לביתהם בציט הגרנות אין חולקין להם שבזיון תרומה הוא שאין כל רואיו יודעים זו שהוא צקי לשומרה אבל לצימן משגרין להם הצקיאים ומכירין בזה ומשודע לפרום כפיו ופורס בצצור הכל יודעים שהציא שמי שערות שאין קטן פורס כפיו כלאמרינן במגילה (דף כד.) הלכך חולקין לו: היודע

מב.

אמר אביי כשהפכו. מדאליטריך לשנויי הכי משמע דסצירא ליה דמלות פאין צריכות כוונה דהא קאי אמוזיא לרשות הרצים והתם אין שייד מתכוין לצאת כל כמה דלא צריך ועוד דאיירי צהולך אלא צקי ללמוד ותימא דצסוף ראוהו צ"ד (ר"ה ד' כח): דאמר רבא מלות אינן צריכות כוונה קא מותיב ליה אצי עובא ושמא אצי קיצלה מינייה: **עולת העוף שנמצאת בין אנפייס**. למאי דלאמרי' בשליהי אלו דצרים (פסחים ד' עב): דלא פטר רבי יוסי בלולב אלא משום דזמנו צהול צריך לומר דהאי נמי זמנו צהול כדי שלא תצא חטאת ל ידי נותר: **מהו דתימא התם הוא דטעה בדבר מצוה ועבד מצוה אבא** הכא טעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה אימא לא קא משמע לן. פלוגתא היא בפסחים פרק אלו דצרים (שס) דמחייב התם צנתחלף לו שפוד של נותר צשפוד של זלי ואכלו ואית ספרים דגרסי מהו דתימא הני מילי מזוזה דרמי עליה אבל מזוזה דלא רמי עליה אימא לא כלומר לולב דלא סגי ליה דלא שקיל דאי אפשר על ידי אחריס אבל חטאת אפשר שאלכנה אחר:

שאינן מבוקר כהלכתו. ואפי' נמצא תם משום דטעון ציקור ד' ימים קודם שחטיט דצפרק מי שהיה טמא (שס דף יז). יליף לה מפסח בגזירה שזו: **היודע לישאל ברשות היחיד ספקו טמא**. אבל אינו יודע לישאל אפילו צרשות היחיד ספקו טהור כדדרשנין בצוטה פרק כסס (ד' כח): **היודע לציצית לפרום כפיו** חולקין לו בגזרן אבל משגרין לו לצימו אם יודע לשומרה בטהרה והכי תניא בגמרא דנושאין על האנוסה בציצות (ד' נט: ושס) עשרה אין חולקין לכן תרומה בציט הגרנות וקא חשיב חרש שוטה וקטן וקתני סיפא משגרין להן צבתיהן ובציט הגרנות אין חולקין לו שבזיון תרומה היא שאין כל רואיו צקיאין זו שידוע לשומרה בטהרה אבל לביתו משגרין לו הצקיאין זו ט'ומי שידוע לפרום כפיו ופורס בצצור הכל יודעין שהציא שמי שערות שאין קטן פורס את כפיו כדתנן במגילה

(דף כד.) כך פי' בקוטנ' ולא משמע הכי אלא צקטן ממס איירי דומיא דהיודע לדבר אצי מלמדו מורה והיודע לשחוט וכן כולוהו אחרניי והא דאמר צנושאין על האנוסה (יצמות דף נט: ושס) דאין חולקין תרומה

היודע לשמור תפילין אביו לוקח לו תפילין. היודע לדבר אביו מלמדו תורה צוה לנו וגרי ופסוק הראשון מקריית שמע. היודע לשמור ידיו אוכלין על גבי ידיו טהרות. היודע לשמור גופו אוכל על גבי גופו טהרות. כיצד בודקין אותו, א) (מטבילין אותו ומסורין לו חולין לשם תרומה, ורואין. היודע לשאל, ברשות היחיד ספיקו טמא ברשות הרבים ספיקו טהור. יודע לפרוש את כפיו חולקין לו תרומה בגרנות.

עין משפט ונר מצוה

קצו א מיי פ"ב מהל' שגגות הלכה י:
קיה ב ג מיי פ"ז מהלכות לולב הל' ט סמג עשין מד:
קיה ד מיי שס הלכה יא סמג שס טוש"ע א"ח סי' תרנא ס"ו:
קב ה ו מיי פ"ז מהל' לולב הלכה כה סמג עשין עד טוש"ע א"ח סי' תרנד:
קבא ז מיי שס הלכה יט סמג שס טוש"ע א"ח סי' תרנז:
קבב ח מיי פ"ג מהל' צליט הלכה כה סמג עשין כו טוש"ע א"ח סי' יז סעף ג:
קבג ט מיי פ"ד מהל' תפילין הלכה יג סמג עשין כב טוש"ע א"ח סי' לו סעף ג:
קבד י ב מיי פ"א מהל' מ"ח הלכה ו סמג עשין יט טוש"ע י"ד סי' רמה סעף ה:
קבה ל מיי פ"ו מהל' חלות הטומאות הלכה י:
קבו מ מיי פ"ז מהל' תרומות הל' כב:

רבינו חננאל (המשך)

והייתין אימור אסורה לטלטלו. קמ"ל אפי' אשה מותרת לטלטלו, וכל שכן איש. ומחזרתו למים בשבת ולא גוררין משום השקא[ח]ודעים ירושלמי תני מטלטלין עצי בשמים להריח בהן לחולה בשבת. רבנן דקיסרי אמרין, ערבה מותר להניף לחולה בשבת. ר' יהודה אומר בשבת מחזירין ביום [שבת] מוספיין במועד מחליפין. יש מי שאומר, מחזירין ומוספיין מחליפין הכל ביום. ויש מי שאומר, ומחליפין ומוסיפין בהרס הוא. ומסתברא כמאן דאמר במים, דהא מחזירין ומוסיפין ומחליפין קתני, היכא דמחזירין בשבת, תמן קתני דמוסיפין ביום טוב ותמן קתני מחליפין במועד. ואמאי אקין מוסיפין מים בשבת, משום גיראה כמשקא דזעים בשבת. **פיסקא**. כל קטן היודע לנענע בלולב חייב, היודע להחטמף בציצית חייב, היודע לשמור תפילין אביו לוקח לו תפילין. היודע לדבר אביו מלמדו תורה צוה לנו וגרי ופסוק הראשון מקריית שמע. היודע לשמור ידיו אוכלין על גבי ידיו טהרות. היודע לשמור גופו אוכל על גבי גופו טהרות, כיצד בודקין אותו, א) (מטבילין אותו ומסורין לו חולין לשם תרומה, ורואין. היודע לשאל, ברשות היחיד ספיקו טמא ברשות הרבים ספיקו טהור. יודע לפרוש את כפיו חולקין לו תרומה בגרנות.

א) לשון הסופספא דטהרות פ"ג כך הוא וכלי דנקיין אתו מעבילין אתו ומסרינן לו חולין לשם תרומה אם היה יודע לשמור את גופו ואוכלין ע"ג גופו לשמור את ידיו אוכלין על גב ידיו טהרות. ע"כ.